

Familiebedrijf en inflatie: een zware dobber (maar ze blijven positief!)

Een onderzoek van Nyenrode Business Universiteit en Van Lanschot Kempen naar de verwachtingen van de effecten voor het familiebedrijf en voor het privé-familievermogen

De zeer hoge inflatie kan niemand zijn ontgaan. Natuurlijk is dit een onderwerp dat ook familiebedrijven en onze vastgoedfamilies raakt. Familiebedrijven blijven positief maar vrezen wel voor de liquiditeit van het bedrijf. Dat blijkt uit een onderzoek dat Nyenrode Business Universiteit samen met Van Lanschot Kempen verrichtte. Jacqueline sprak met twee van de onderzoekers; hoogleraar prof.dr. Marta Berent-Braun en drs. Yanka Ditewig RB.

Dat de gevolgen van de inflatie heftig zijn, is wel duidelijk. Maar liefst 66% van de directeuren van Nederlandse familiebedrijven maakt zich zorgen over de gevolgen van de hoge inflatie voor hun bedrijf. Van hen verwacht 49% dat de rentabiliteit van het bedrijf afneemt, en 5% vreest voor de continuïteit van het bedrijf. Van hen maakt 38% zich zorgen over de gevolgen van inflatie op overige vermogensbestanddelen, dat is aanzienlijk lager dan de 66% die zich zorgen maakt over de gevolgen van hoge inflatie van het familiebedrijf. Opvallende uitkomst van het onderzoek is dat toevallig ook 66% van de familiebedrijven tegelijkertijd verwacht de investeringen in innovatie gelijk te zullen houden. Ook maken de directeuren zich zorgen over hun personeel en vinden ze dat de overheid hen bij zou moeten staan met maatregelen om de klappen van de inflatie op te kunnen vangen en te waken voor de gevreesde loon-prijsspiraal.

Kunnen jullie de lezer nog eens uitleggen waarom inflatie zo gevaarlijk is?

Marta: “De inflatie brengt veel onzekerheid in het bedrijfsleven. De prijzen lopen op, vooral de loonkosten en de energieprijzen. Het verloop van de inflatie is erg grillig en heftig, niet elk bedrijf kan dat zomaar managen. Dit heeft effect op je kosten, je prijzen, je personeel, de hele supply chain, hoe ga je daarmee om? Daarbij komt de inflatie bovenop andere knelpunten zoals krapte op de personeelsmarkt, verstoringen in productieketen door covid, de oorlog in Oekraïne en het wereldwijde grondstoffentekort.” Yanka vult aan: “Daarbij is er een grote onzekerheid over hoelang deze situatie gaat duren. Deze stijging is zo heftig in een zo korte tijd, daardoor ontstaat een prijsspiraal met veel onzekere factoren. Je kunt als bedrijf weinig veranderen aan de drivers voor inflatie, dat maakt het extra problematisch.”

“Veel directeuren pleiten voor ondersteuning vanuit de overheid voor het personeel om hun koopkracht te behouden.”

“Qua vastgoed is er een zekere ‘sense of urgency’ door de oplopende rentemarkt en de overdrachtsbelasting die per 1 januari 2023 fors omhooggaat naar waarschijnlijk 10,1%. Als belegger in vastgoed moet je alert blijven op veranderende regelgeving, rente en fiscaliteit, waaronder ook box 3 ontwikkelingen.

Maar liefst 66% van de directeuren van Nederlandse familiebedrijven maakt zich zorgen over de gevolgen van de hoge inflatie voor hun bedrijf.

Verwachten jullie dat de situatie snel gaat veranderen?

Marta: “Wij verwachten op korte termijn geen normalisering. Het wordt echt moeilijk op langere termijn. Het is natuurlijk ook afhankelijk van wat de ECB gaat doen, maar ik verwacht niet dat de inflatie net zo snel daalt als het is gestegen.”

En wat zijn jullie verwachtingen voor de consequenties van de inflatie voor familiebedrijven?

Yanka: “het onderzoek toont aan dat het merendeel van de directeuren van Nederlandse familiebedrijven zich zorgen maakt over de gevolgen van de hoge inflatie voor hun bedrijf. 75% Van de ondernemers verwacht dat Nederland in een loonprijsspiraal terecht gaat komen. Ook vindt 35% van de directeuren dat de hoge prijzen van grondstoffen en energie ontwrichtend zijn voor hun bedrijfsmodel. Dit zijn serieuze cijfers die de ernst van de situatie aangeven. De vraag is: hoe lang kun je het volhouden? Mocht je de prijsverhogingen in jouw sector niet 1 op 1 door kunnen voeren, dan kan je niet eeuwig interen op het eigen vermogen. 54% van de respondenten vindt dan ook dat het kabinet maatregelen moet nemen om de gevolgen van de inflatie voor het bedrijfsleven te minimaliseren. Daarnaast is het goed om op te merken dat de effecten per sector behoorlijk kunnen verschillen.”

De antwoorden en uitkomsten zijn heftig en heel openhartig. Met dit onderzoek hebben de familiebedrijven wel hun hart gelucht! Verbaast jullie dat?

Marta: “Het onderwerp leeft heel erg. De bedrijven zitten er middenin, voor zichzelf, voor het bedrijf, maar ook voor medewerkers. We zien ook dat de directeuren komen met heel interessante ideeën over hoe deze crisis op te lossen. Veel bedrijven gaan niet bezuinigen op innovatie, de inflatie gaat dus ten koste van de rentabiliteit, daar gaan ze op interen. Wel pleiten veel directeuren voor ondersteuning vanuit de overheid voor het personeel om hun koopkracht te behouden.”

“Wat ik opvallend vind, is dat de bedrijven heel veel oog hebben voor de werknemers.”

De verwachtingen zijn niet positief, is dat niet tegenstrijdig met het feit dat 73% van de respondenten bereid is om nog net zoveel risico te lopen in hun privébeleggingen als voorheen?

Yanka: “We hebben het hier over het algemeen over ervaren beleggers. Deze beleggers hebben de coronacrisis overleefd, de kredietcrisis... Deze eigenaars hebben veel beleggingservaring, dus ze schrikken niet zo snel en laten zich niet tegenhouden. Ze hebben over het algemeen ook een lange beleggingshorizon.”

Van de ondervraagde familiebedrijven zegt 84% niet te kunnen besparen op energie; kunnen jullie verklaren hoe dat komt?

Marta: “Nederlandse bedrijven doen het vaak al heel goed op het gebied van duurzaamheid. Ze hebben al veel geïnvesteerd in innovatie en hebben al een aantal slagen gemaakt. Om daarin nog verder te kunnen bezuinigen ben je ook afhankelijk van de keten en dat is niet altijd mogelijk.”

Een groot deel van de respondenten vreest voor een loon-prijsspiraal, welk verzoek geeft men indirect aan vakbonden, overheden, SER?

Marta: “Wat ik opvallend vind, is dat de bedrijven heel veel oog hebben voor de werknemers. De adviezen liggen met name op het gebied van fiscaliteit aan de overheidskant. Als advies aan het kabinet stellen de directeuren voor om de laagste inkomens te compenseren en grotere fiscale werknemersvoordelen in te voeren. Men wil personeel meer koopkracht geven door bijvoorbeeld belastingvoordeel, een lagere btw; maatregelen waardoor werknemers netto meer overhouden.”

De vastgoedprijzen zijn nog relatief stabiel gebleven t.o.v. aandelen/crypto etc. Wat is het advies van Van Lanschot hierin?

Yanka: “Ik zal altijd aanraden om te kiezen voor gemixte portefeuilles. Veel familiebedrijven hebben sowieso vastgoed. Hun eigen huis, maar veelal ook verhuurd vastgoed. Ik adviseer altijd een zo groot mogelijke spreiding in beleggingen. Een gezonde mix tussen aandelen, obligaties en vastgoed biedt meer zekerheid. We zien dat de afgelopen periode veel liquiditeit is omgezet in beleggingen. De vastgoedmarkt is lastig geweest door de hoge prijzen, maar ook door onzekerheden over wet- en regelgeving rondom woningverhuur, restricties door eigen bewoningsplicht, etc. De inflatie-hedge middels huur-indexatie is en blijft natuurlijk wel erg aantrekkelijk aan het beleggen in vastgoed.”

De indexatienota geeft momenteel ca 10% aan, hoe kijken jullie daarnaar? Moet je dat als vastgoedeigenaar in rekening brengen bij je huurders?

Yanka: “Ik zou in ieder geval de dialoog aangaan met je huurders en kijken naar de sector waar je huurder in actief is. Een bedrijf moet ook niet over de kop gaan, want op leegstand zit niemand te wachten. Een op een doorberekenen is dus niet de oplossing. Het mooiste is als je in de keten kunt zorgen voor een oplossing. Probeer er samen uit te komen met leveranciers en klanten.” Marta vult aan: “Je kunt deze kosten ook niet altijd 100% doorberekenen aan de klant. Een café kan geen €5,- gaan vragen voor een kopje koffie. Het is dus ook zaak om te kijken wat je kunt doen aan efficiënt werken, optimalisatie van processen, etc.”

“De inflatie-hedge via huur-indexatie is en blijft natuurlijk wel erg aantrekkelijk aan het beleggen in vastgoed.”

Vastgoed staat bekend om haar vrij eenvoudige en effectieve inflatie-hedge via indexatie. Welk advies zouden jullie deze ondernemende vastgoedfamilies willen meegeven als het gaat om inflatie?

Yanka: “Vastgoed is ook voor de toekomst een heel goed onderdeel van de vermogensmix, maar in de mix is het wel mooi om ook wat meer liquide assets te hebben, naast vastgoed. Je wil altijd streven naar een optimale spreiding tussen vastgoed en meer liquide beleggingen. Qua vastgoed is er wel een zekere ‘sense of urgency’ door de oplopende rentemarkt en de overdrachtsbelasting die per 1 januari 2023 fors omhooggaat naar waarschijnlijk 10,1%. Als belegger in vastgoed moet je alert blijven op veranderende regelgeving, rente en fiscaliteit, waaronder ook box 3 ontwikkelingen.”

Benieuwd naar het onderzoek? U downloadt het [hier](#).

Adviezen van directeuren van familiebedrijven aan het kabinet om de gevolgen van de inflatie voor het bedrijfsleven te minimaliseren (ingekort, zie onderzoek voor complete advies)

Belastingen

- Loonheffing naar beneden, zodat werknemers netto meer overhouden.
- Geen extra lasten bij het bedrijfsleven neerleggen om het begrotingsgat te dichten.
- Breng de btw terug naar 17,5% en het 'lage' btw-tarief op boodschappen terug naar 6%.
- Niet tornen aan box 2.

Energie

- Energie- en brandstofkosten beheersen, bijvoorbeeld door belastingverlaging op energie.
- Btw op energie naar laag tarief, zodat de consument lagere kosten heeft en dus minder snel om loonsverhoging vraagt.
- Investeren in goede infrastructuur, vooral voor energietransport.
- Stimuleren van klimaatvriendelijke en duurzame investeringen.

Werknemers

- Grotere versoepelingen van fiscale werknemersvoordelen, met name voor duurzaamheid thuis.
- Minimaliseer het arbeidstekort. Heel veel arbeiders willen graag werken, maar komen dan niet meer in aanmerking voor bepaalde toeslagen. Gooi het toeslagenstelsel op de schop.
- Compenseer de laagste inkomens.

Samenwerken met bedrijfsleven:

- De overheid moet het bedrijfsleven meer perspectief bieden. Vertrouwen uitstralen en gezamenlijk plannen bedenken. Hierbij duidelijkheid geven, bijvoorbeeld ook aan de boeren.
- Haal senioriteit in ondernemers binnen. Niet alleen van corporates, maar van echte ondernemers.
- Kabinet moet meedenken vanuit de ondernemer. De onzekerheid van ondernemend Nederland slaat anders terug op werknemers en dit is voor niemand goed.

Inflatie volgens Van Lanschot

Inflatie is de prijsstijging van goederen en diensten. Het inflatiepercentage geeft weer wat de gemiddelde prijsstijging in een bepaalde periode - meestal een jaar – is geweest. Het is daarmee ook impliciet een indicatie van de koopkracht van de consument. Als de inflatie in een jaar 5% is, dan kan met dezelfde euro van een jaar geleden nu gemiddeld 5% minder worden gekocht. De (koopkracht)waarde van de euro is dus met 5% gedaald. Daarnaast zal een land met een relatief hoge inflatie een hoger prijspeil van goederen kennen dan het buitenland, en daarmee verslechtert zijn internationale concurrentiepositie. De economische groei van dit land komt hierdoor onder druk. Er worden verschillende inflatiecijfers genoemd en berekend. De meest gebruikte algemene inflatie-index in Europa is de HICP (Harmonised Index of Consumer Prices). 'Harmonised' slaat op het feit dat tussen landen is afgesproken om het inflatiecijfer op dezelfde wijze te berekenen.

Dit inflatiecijfer (ook wel headline- inflatie genoemd) geeft de gemiddelde prijsstijging weer van een mandje goederen en diensten dat de gemiddelde consument doorgaans koopt. Hierin zitten onder meer voeding, kleding, transport, gezondheid, energie en huur. Een ander inflatiecijfer dat veel genoemd wordt is de HICP-kerninflatie. De kerninflatie is het algemene inflatiecijfer, maar dan zonder de componenten voedsel en energie. Dit wordt gedaan omdat voedsel en energieprijzen op de korte termijn erg sterk kunnen fluctueren. Om een stabiel beeld te krijgen hoe de onderliggende inflatie zich ontwikkelt, wordt daarom veelal naar kerninflatie gekeken. Headline- en kerninflatie kunnen nogal van elkaar verschillen. In februari was de headline-inflatie in de Verenigde Staten 7,9% met een kerninflatie van 6,4%. Voor de eurozone was dat respectievelijk 5,9% en 2,7% en voor Nederland 6,2% en 2,5%.

“Qua vastgoed is er een zekere ‘sense of urgency’ door de oplopende rentemarkt en de overdrachtsbelasting die per 1 januari 2023 fors omhooggaat naar waarschijnlijk 10,1%. Als belegger in vastgoed moet je alert blijven op veranderende regelgeving, rente en fiscaliteit, waaronder ook box 3 ontwikkelingen.”

Yanka Ditewig, director bij Van Lanschot Kempen

Yanka Ditewig is director bij Van Lanschot Kempen en heeft een focus op het familiebedrijf. Zij studeerde Bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit en is sinds 2004 werkzaam bij Van Lanschot Kempen. Yanka is daarnaast Register Belastingadviseur en heeft de postdoctorale opleiding Grotius Estate planning afgerond. In haar huidige rol adviseert zij vermogende families, familiebedrijven en DGA's op het gebied van financiële planning, vermogensstructurering en estate planning en begeleidt zij ondernemende families bij het opstellen van een familiestatuuut.

Marta Berent-Braun, Van Lanschot Kempen hoogleraar Familiebedrijven en Eigendomsdynamiek

Prof. dr. Marta Berent-Braun is Van Lanschot Kempen hoogleraar Familiebedrijven en Eigendomsdynamiek bij het Center for Entrepreneurship, Governance & Stewardship, Nyenrode Business Universiteit. Haar huidige onderzoek omvat onderwerpen als eigendomsdynamiek, governance, (duurzaam) ondernemerschap, , en innovatie in particuliere (familie)bedrijven. Marta is Academisch Directeur van het BScBA-programma, lid van de toetscommissie en lid van de Assurance of Learning-commissie.

“De inflatie-hedge via huur-indexatie is en blijft natuurlijk wel erg aantrekkelijk aan het beleggen in vastgoed.”

Over de Leerstoel Familiebedrijven en Eigendomsdynamiek

Recent ondertekenden Van Lanschot Kempen en Nyenrode Business Universiteit een samenwerkingsverband waarmee de Leerstoel Familiebedrijven en Eigendomsdynamiek wordt geïntroduceerd. Van Lanschot Kempen gaat de komende vijf jaar deze leerstoel aan Nyenrode Business Universiteit sponsoren. Prof. dr. Marta Berent-Braun is hierbij aangesteld als hoogleraar Familiebedrijven en Eigendomsdynamiek. Belangrijke onderwerpen waar in deze leerstoel aandacht aan wordt besteed, zijn de motieven, percepties en het gedrag van de eigenaren in familiebedrijven met meerdere eigenaren. Het doel is om kennis te vergaren over hoe deze dynamiek tussen de eigenaren tot stand komt, hoe het op een duurzame manier ontwikkeld kan worden en hoe deze dynamiek invloed heeft niet alleen op het bedrijf zelf, maar ook op de samenleving.

Maar liefst 66% van de directeuren van Nederlandse familiebedrijven maakt zich zorgen over de gevolgen van de hoge inflatie voor hun bedrijf.